

Nejdříve musíte něco dát jako první, a potom vám to lidé vrátí a pomohou

 radiouniversum.cz/konkowski-richard-1d-nejdrive-musite-neco-dat-jako-prvni-a-potom-vam-to-lide-vrati-a-pomohou

Richard Konkolski Díl 1/3

Text 3.7.2024 27 min Přehrát

#Lidé

Rada starších, nebo se jí také říkalo Rada moudrých. Poradní sbor, bez kterého se neobešel prakticky žádný národ. Bylo to tak odnepaměti, že se mladí, silní a výbojní opírali o rady starších, zkušených, nebylo totiž na škodu, když mladickou výbušnost ředili a mírnili názory těch, kteří už věděli své. Proto Rada starších. Jak by se dal charakterizovat můj dnešní host? Muž, který si splnil nesplnitelné sny. Jak jinak se dívat na jeden z nejsilnějších příběhů minulého století? Zaměstnanec bohumínské chemičky, který se stal prvním občanem vnitrozemského státu, který sám obeplul zeměkouli – a ne jednou, a také prvním člověkem na světě, který to dokázal na vlastnoručně postavené lodi, plachetnici Niké, která začala vznikat ve sklepě bohumínské paneláku. Představte si to: 343 dní na moři, 33 561 námořních mil, jen s plachtami a sám. Úplně sám. A zeměkouli nakonec obeplul třikrát. A silné na jeho příběhu je i to, že do Ameriky emigroval za dramatických okolností – jak jinak, než na lodi – aby se po létech s celou rodinou znovu vrátil domů. O tom všem si dnes budu povídat s mořeplavcem, a v pravdě dobrodruhem Richardem Konkolskim.

Martina: Richarde, skoro každý kluk chce být dobrodruhem – alespoň tedy v našich generacích to ještě platilo – ale pak je mu třeba třináct, čtrnáct, patnáct, a přejde ho to. Opravdu stačily knihy vašeho mládí

jako Vzpouora na lodi Bounty, Patnáctiletý kapitán, Bílý tesák, aby vás tyto – vlastně svého času dětinské dobrodružné představy – nikdy neopustily?

Richard Konkolski: Já jsem přesvědčen, že nás vyvíjí místo, kde jsme se narodili, a že to má vliv na naše zájmy. Já pocházím z Bohumína, což je v podstatě nejnižší místo v republice, a voda je tam všude. Za mého mládí byly ve městě, v samém centru, rybníky. Jsou tam řeky Odra a Olše, a navíc moji předci pocházeli z Kolkolné, což je osada, nebo vesnička vedle, a je to na soutoku řeky Olše, takže pravděpodobně se mi voda nějak dostala do žil už takto. Faktem je to, že jako válečné dítě jsem začal Mladou gardou, a hrál si na vojáky a generály, a kolem bylo plno bunkrů. Ale velmi brzo jsem přešel na vodu. Vodu jsem měl kolem, a začal jsem jako každý mladý kluk s lodními modely, a s nimi jsem pokračoval v naší klukovské partě. Já jsem nikdy nechtěl být generálem, a pokud jsme někam šli, tak jsem nechával velení jiným, ale když jsme přišli k vodě, tak jsem přebíral funkci já, jakožto admirál – vory, a všechno možné.

Martina: Ale nikdo z vaší party vás nenásledoval. Podle toho, co jste říkal, to vypadá, že v Bohumíně každý, protože tam byly rybníky, se prostě dal na vodu. Ale vy jste to dotáhl do nejzazšího konce, jaký si člověk umí představit. Tak chci vědět, co je ten „ostra-gen“, nebo v tomto případě bohumínský gen, který jste měl vy, že jste si za tím tak šel?

Richard Konkolski: Fakt nevím. Druhá věc je, že jsem si vždycky myslel, že moje mamka s otčímem – otce zastřelili vojáci wehrmachtu – jezdili do Polska k moři proto, že to byla touha otčíma. Ale když mě mamka navštívila v Americe, když jsem tam bydlel – měl jsem vysoký dům, a nahoře jsem měl kukaň, kde byl výhled na moře – tak jsme tam s mamkou občas seděli, a dívali se na západ slunce, a ona mi

prozradila, že to byla ona, která chtěla jezdit k moři, protože měla po moři ohromnou touhu – nikdy neuměla plavat – takže jsem asi částečně zdědil nějaký její gen.

A potom – podívejte se, když začnete číst dobrodružné knihy, ty objevy, tu krásu, to poznávání zemí různých kontinentů, a lidi, objevování, a všechny příhody kolem toho, mnohdy dramatické, tak se to musí zalíbit každému klukovi. A jak to zkusíte? Já jsem tuto zkoušku měl trochu tvrdou, poněvadž jsem si v deseti letech vyčetl v nějakém dětském časopise, jak se z papíru postaví kajak. Tak jsem zašel za stolařem, vyžebal jsem od něho nějaké kousky lišt, a zbytky dřeva, a se dvěma kamarády jsme stavěli papírový kajak. V podstatě jsme udělali kostru, natřeli ji barvou – tehdy byla jenom olejová barva, která schla týden – a nalepili na to noviny. A jak to uschlo, tak se to natřelo další vrstvou barvy, a tak dále. Ale došla nám barva, takže jsme neudělali palubu. A pak jsme hrdě šli k vodě – samozřejmě to musel být největší rybník v okolí – drželi jsme kajak, každý na jednom konci, já s pádlem. A přišli jsme k vodě, a kamarádi mi – páč já jsem byl ten admirál, takže jsem měl přednost plavby – mi podrželi loď, jeden před a druhý zád, já si sedl do kajaku, ten se sklopil, a já jsem...

Martina: Sklopil?

Richard Konkolski: Šel ke dnu. V těch deseti letech jsem ještě nechápal, že paluba je součást konstrukce. Takže začátky byly asi takové.

Po roce 68 jsem byl při prověrkách v 69. označen jako organizátor pravicového hnutí, takže podle tehdejších zvyklostí bych se neměl dostat na moře

Martina: Když popisujete, jak jste začali dělat kajak, a jak jste ho tak trošku nedodělali, tak jsem si právě říkala, že když jste se nejprve vyučil zedníkem, a pak jste šel na střední průmyslovou školu stavební,

tak jestli to bylo mimo jiné proto, že jste chtěl rozumět stavařině, chtěl jste rozumět materiálům, protože jste už pro příště nechtěl u nějaké další plachetnice udělat chybu.

Richard Konkolski: To byl osud. Původně jsem chtěl být námořníkem, ale pak jsem zjistil, že námořník... Tenkrát bylo ještě základní vzdělání osm tříd, závěrečné zkoušky byly v osmé třídě, a já jsem měl celou dobu z češtiny a ruštiny čtyřku, takže jsem se pochopitelně nemohl dostat na žádnou školu. Původně jsem chtěl být námořník, ale vymluvili mi to tak, že to vlastně nechci dělat, poněvadž on oklepává rez a natírá, a na kapitána jsem neměl. Pak jsem chtěl být myslivcem – tam mě nevzali. Tak mi nakonec otčím říkal: „Víš, řemeslo má zlaté dno. Běž se vyučit, a potom uvidíš co dál.“ Tak jsem začal s tou stavařinou, a byla to celkem dobrá volba, poněvadž se mi to později vrátilo. Takže stavařina, a potom průmka, což je práce projektování se dřevem, se železem, s betonem, prostě se vším. A já jsem později teoretické nauky, co jsem na průmce získal, využil pro můj sport, a pro můj zájem.

Martina: Šťastná náhoda. Já se za chvíli dostanu k tomu, jak jste pomalu v kočárkárně bohumínskému paneláku stavěl jachtu. Ale vás jachtaření nepustilo ani na strojárně, protože jste se v roce 66 stal v polském Božkówe jachtařem, pak jste se stal také sterníkem jachtowym, to znamená kormidelníkem jachty. A co mě dostalo, vy jste se taky stal kapitanem jachtowym, stal jste se námořním kapitanem. A to jsem si říkala: „Proč to měl ten chlap zapotřebí?“ Když se pravděpodobnost toho, že byste šel opravdu dělat námořního kapitána, blížila nule.

Richard Konkolski: Je to trošičku jinak. Když jsem skončil učební období, a šel na průmku, tak mě kamarád vtáhl do jachetního oddílu Železáren-drátoven Bohumín, a tam jsem dělal okruhové jachty, a byl jsem velmi úspěšný. Dělal jsem to v podstatě deset let, a přitom jsem

sjížděl na kajaku řeky, a tak různě. Samozřejmě to byla dobrá parta – u vody je obvykle dobrá parta. Takže oni nám, mladým, dávali znalosti, zkušenosti, a učili nás – což bylo perfektní – ochotně a zdarma. A potom po létech si člověk – jak vyrůstáte v takovémto prostředí – zjistí, že to, co mu dali jiní, musí zase on dát jiným. Tak jsem se věnoval organizaci. Dělal jsem předsedu okresní sekce, krajské sekce, dělal jsem trenéra – byl jsem už trenérem druhé třídy, než jsem vůbec začal se zájmem o námořní jachting.

Martina: Napsal jste troje skripta.

Richard Konkolski: Ano, a tak dále. Vlastně to bylo pokračování. V Polsku se tenkrát hodně jachtařů chystalo a jezdilo do Chorvatska. A já jsem to viděl tak, že v Polsku to bylo jednodušší na přístup, ale bylo to také tvrdší. To znamená, že v Polsku na Baltu jsou daleko horší podmínky, ale je to lepší škola. Polsko má námořnictvo, normální vojenské námořnictvo, a má také rybářská loďstva, takže potřebuje lidi, a polská vláda tehdy hodně podporovala jachetní oddíly, financovala stavbu lodí. Tam je několik loděnic pro jachtaře. Ale na druhé straně, aby se jim to vracelo, tak měli tvrdé podmínky – vyžadovali vzdělání – a měli to v několika stupních, až po tu funkci kapitána. Takže teorie, ať je to námořní právo, nebo astronavigace, a všechny základní znalosti, byly úplně stejné, jako na vysoké škole. Akorát se jachtaři neučili, jak zacházet se zbožím, jak nakládat loď, a tak dále. A tím pádem Polsko mělo u jachtařů rezervy, které se dobrovolně mučily a učily.

Takže já jsem měl kapitána. Samozřejmě velkou námořní loď bych nemohl řídit, pokud bych nesložil další zkoušky – to mi chybělo – ale pro zábavu, pro sport jsem měl to největší, co jsem mohl mít. Ale to funguje též tady. Též mám áčko, které už dává ministerstvo, i když se jezdí do Chorvatska, nebo jinam. Takže to byl takový základ.

Já Polákům hodně vděčím za to, co mi dali, páč byli přísní, a to mi dalo znalosti. A nakonec jsem se v Polsku dověděl – oni měli hodně literatury – o nějakém sólo závodu přes Atlantik, což jsem později využil. A také jsem se dozvěděl, že existuje něco, jako sólo plavba kolem světa, páč Poláci jsou přeci jenom – nebo byli – námořní stát.

Bylo jasné, že nedostanu povolení vyjet na moře a že jediná možnost byl sport. A já si vybral závod osamělých mořeplavců z Anglie do Ameriky, a to na lodi, kterou jsem si postavil sám.

Martina: Já myslím, že jste si vždycky všechno dělal těžší – to je moje úvaha, proto říkám: „Já si myslím.“ Takže vám to nechci podsouvat. Jenom, když jsem pročetla váš životopis, vaše rozhovory, vaše knížky, tak jsem si říkala: „Když mohl plout s někým, tak plul sólo. Když mohl plout na odzkoušené jachtě, tak si postavil svou. Když dělal nominační plavbu na otevřeném moři, aby se mohl zúčastnit závodu, tak si zvolil třikrát delší trasu, než požadovala pravidla.“ A tak si říkám: Je to tak, že jste měl vždycky potřebu si to rozdat sám se sebou? Nebo jak si to vyložit?

Richard Konkolski: Ne. Absolutně ne. Pravda je jedna věc, že jsem ke všemu vždycky přistupoval velmi zodpovědně. To jo. Ale já jsem začal na polských jachtách s posádkami, jezdil jsem s posádkou několik roků, šest, sedm roků – závodil jsem s posádkou. A také první plavba, zkušební plavba na Niké, byla s posádkou. Takže ne, to bylo jinak. Skutečnost byla taková, že v 68. roce, jak tady u nás byla revoluce, jsem byl potom při prověrkách v 69. označen jako organizátor pravicového hnutí, a tím pádem, podle tehdejších zvyklostí, bych se ani nedostal na moře.

Já jsem původně chtěl nějakou plachetnici, abych s ní jezdil pro zábavu, tak jako dnes tady jezdí tisíce jachtařů do Chorvatska, a všude jinde. Tak něco podobného jsem chtěl už tenkrát. A pak mi bylo jasné, že nedostanu povolení, abych vyjel na moře, a že jediná možnost, jak

se dostat na moře, je nějaká sportovní činnost, to znamená, abych pokračoval ve sportovní činnosti. Já jsem měl první výkonnostní třídu, a všechno možné, takže to byl jenom přesun o stupínek výše, že jsem si vybral závod. Byl to závod osamělých mořeplavců z Anglie do Ameriky, každý musel plout sám, takže mi nezbývalo nic jiného, ale na druhé straně jsem v tomto závodě mohl vystartovat na lodi, kterou jsem si sám postavil. Takže to byl kompromis. A od toho nějak začala ta samota.

Ale já jsem daleko raději miloval cesty na start, a cesty ze startu. Třeba start závodu přes Atlantik byl třeba v Anglii, ale tam jsme se museli dostat, to je tisíc mil, a máte celou řadu států, od Holandska, Německa, Belgie a dalších. Takže jsem se tam musel dostat, a trasu jsem vždycky odjel s nějakou partou, a to jsme si vychutnávali, a navštěvovali různá místa a podobně. Závod skončil ve Spojených státech. Ten první jsem sice bral kolem světa, ale u ostatních závodů jsem se zase vracel zpět.

Martina: „Tam se pak vrátím.“

Richard Konkolski: A vracel jsem se zpět, a zase s někým, s kamarády. Nebo jsem dělal závod s posádkou z Anglie do Austrálie přes Kapské Město, nebo jsem na všech školách v Česku, tedy tenkrát v Československu, zorganizoval soutěž, a vybral devět děcek do 14 let, a udělali jsme plavbu kolem Baltského moře – zase s posádkou.

Každému, kdo se chce oženit, bych doporučoval, aby vzal svou ženu na plavbu na moře. Stačí den, a člověka to prověří do morku kostí, a hned poznáte charakter.

Martina: Je pravda, že působí velmi zajímavě a dráždivě to, že jste třikrát obeplul zeměkouli sám. Ale je pravda, že jste těch cest podnikl mnohem víc. A v tuto chvíli se nabízí otázka, jestli jste byl radši na lodi sám, nebo s posádkou, protože před chvílí jste řekl, že u vody je vždycky dobrá parta, ale pak jste x let strávil úplně sám.

Richard Konkolski: Je faktem, že bych doporučoval každému, kdo se chce oženit, aby vzal svou ženu, nebo ženatého muže na plavbu na moře...

Martina: Stačí Vltava, a někdy už u Soumarského mostu jdou od sebe.

Richard Konkolski: Stačí den, a člověka to prověří do morku kostí. To poznáte charakter hned. Takže to je fajn. Můžete plout, ale aby nebyl problém, abyste to vychutnali, aby to byla příjemná a přátelská plavba, tak musíte plout s někým, koho opravdu znáte. Pokud plujete s lidmi, které neznáte – a já jsem plul hodně s různými posádkami – tak se tam vždycky najde někdo, kdo to zkazí.

Martina: Prudič.

Richard Konkolski: Je to charakter člověka, s tím se nedá nic dělat. Musí se to nějak vyřešit, ale tak to je. Jednou z mých nejkrásnějších plaveb bylo, když jsem skončil sólo závod přes Atlantik, a vracel se s Mirkou a Ríšou. To byla měsíční plavba.

Martina: Tedy manželka, syn.

Richard Konkolski: Ano, manželka a syn, a pluli jsme zpátky přes Atlantik. Nebo v 76. roce za mnou přijel kamarád, se kterým jsem už před tím byl na moři, a pluli jsme z Ameriky podél pobřeží Spojených států, Kanady, až na Azory, a zpátky přes Evropu. Byli jsme několik měsíců ve dvojici, ale kamarádi, kteří respektovali jeden druhého, a kamarádsky se dělili o práci a o všechny povinnosti.

Funguje to tak, že musíte něco dát jako první, a potom vám to ti, kterým jste něco dali, ochotně vrátí a pomohou vám

Martina: To musel být opravdu nabitý život, protože v té době tady eskalovala normalizace, nikdo nemohl nikam, a sehnat výjezdní doložku do Jugoslávie se dařilo jenom určité partě šťastlivců. A vy jste

prostě křižoval svět. Bylo to díky tomu, že jste reprezentoval republiku? Že jste byl sportovec? Jak je to?

Richard Konkolski: Nejenom to. Plaveb jsem hodně udělal sám, ale člověk toho v životě sám moc nedokáže, to mi věřte, potřebujete podporu, potřebujete pomoc v rodině, sourozenců, kamarádů, v práci, společnost. V podstatě to funguje tak – ale to jsem původně nevěděl – že musíte dát něco jako první, a potom vám to ti, kterým jste něco dali, ochotně vrátí, pomohou vám. Takže já jsem byl mladý kluk, který sršel energií, nastoupil jsem v Bohumíně, a šéf mě stáhl do komise pro výstavbu, aby on mohl utéct. A já jsem v této komisi postavil v parku letní kino pro občany, udělal cestičky. V sousední vesnici jsem postavil v Akci Z samoobsluhu, to znamená brigádně – sehnat lidi, sehnat peníze, vyprojektovat.

Martina: Já vím, pracovní soboty.

Richard Konkolski: A udělal přilehlé koupaliště. Dětský tábor, kde děcka byla celé léto, a jezdila na plachetnici. A velkou loděnici. Moje první stavba – já jsem nastoupil na průmku, ale až po vyučení, takže jsem byl starší, takže jsem v Přívoze dostal na starost stavbu veřejných záchodků v parčíku Boženy Němcové. Až pojedete přes Přívoz, tak to je moje první stavba, ještě tam stojí a je pěkná. Ale když město nemá peníze, tak to nefunguje.

Martina: Přísahám, že si tam zkusím odskočit.

Richard Konkolski: A potom – to jsem neplánoval, to bylo v mojí nátuře. Prostě jsem to tak dělal, a měl jsem z toho radost. Ono to potěší, když něco uděláte, a můžete se na to podívat, a říci si: „Jo, to je moje.“ A můžete si na to sáhnout. A ještě funkcionář – dělal jsem trenéra, a všechno možné. Ale to jsou věci, které jsou nehmatatelné.

Bylo mi řečeno, že nemohu reprezentovat socialistický stát na soukromé lodi, kterou jsem postavil. Tak jsem Niké daroval železárnám, kde byl můj jachetní klub. Bylo mi to úplně jedno.

Martina: A to jsou vlastně věci, jak jste teď řekl, že jste dával. A pak přišla doba, kdy jste to dostal zpět.

Richard Konkolski: Když jsem to dostal zpět. Nemusel jsem moc žádat, ale ochotně mi pomáhali. Podívejte se, když jsem vyplul na první plavbu, na závod přes Atlantik, tak mi bylo řečeno: „Nebudeš reprezentovat socialistický stát na soukromém vlastnictví.“ Tak jsem Niké podaroval železárnám, páč můj klub, jachetní klub, byl u železáren. A bylo mi to úplně jedno. Byla to pětiletá práce a hodně financí.

Martina: Já se k ní ještě vrátím, ale povídejte dál.

Richard Konkolski: Akorát jsem potřeboval záruky, že to mohu použít k tomuto účelu, nebo k tomu cíli, jaký jsem chtěl. Já věřím, že každé zlo je vždycky k něčemu dobré. Když jsem vystartoval v závodě, tak jsem samozřejmě neměl peníze, neměl devizy, takže loď byla přetížena zásobami na plavbu, na závod přes Atlantik, a na cestu zpět. A v první bouři jsem ztratil stěžeň. A když se to pak dověděla manželka přes hlášení BBC, tak zašla za ředitelem, kterému to sdělila, a on řekl: Tak je to naše loď, tak ať si tam opatří nějakou rouru, a my to zaplatíme. Fajn.“ A pak jsem skončil...

Martina: Tam se majetek v socialistickém vlastnictví vyplatil.

Richard Konkolski: Ano, tam se vyplatil. A teď jsem skončil ve Spojených státech. A faktem je, že než jsem vystartoval – když jsem se chystal, a chystal jsem se několik let – tak jsem se mezi tím dověděl, že je něco hodnotnějšího, než nějaká sólo plavba přes Atlantik, než nějaký závod. Že daleko náročnější je sólo plavba kolem světa. A tak

jsem si říkal: „Tak se přece nebudu vracet zpátky stejnou trasou přes Atlantik. Tak když už budu v cíli, v Americe, tak to vezmu směrem na západ, a obepluji to z druhého konce.“

Martina: Já vím, vymluvil jste se na hurikány.

Richard Konkolski: Ano, vymluvil jsem se na hurikány. Ale zase, majitelem byly železářny, a já jsem to nikomu nemohl říci, páč kdybych to někomu řekl dopředu, tak na ten závod nevyjedu. A nakonec se majitel – byla to velká firma, deset tisíc zaměstnanců – jak viděl, že chci jet kolem světa, protože byl celkem prozíravý a viděl, co v tom je – zeptal první manželky, zda s tím souhlasí. Páč...

Martina: Pořádek musí být.

Richard Konkolski: A nejen to. On hodně podporoval sport, v Bohumíně bylo hodně vrcholových sportů. A přišla za ním žena Mirka, která, když jsem odstartoval, zajistila vydání knížky, a dostala zálohu, takže měla na letenku – dostala dvacet tisíc, a letenka stála devatenáct a půl – takže za mnou mohla přiletět do Ameriky. Takže jsme tam strávili tři týdny. Pochopitelně její mamka i moje mamka říkaly: „Ježíšmarjá, spíte na zemi, nemáte nábytek, a cesta na tři týdny. Jakou to má cenu?“ Ale my jsme byli mladí lidé, a bylo nám to jedno. Prostě důležitější bylo, abychom byli spolu.

A ve Spojených státech jsem dohodl, nebo jsme se dohodli, že popluji dále. A Mirka, jak se vrátila zpátky, šla za novým majitelem, páč mi musel loď půjčit – už jsem měl jinou loď – a on asi vzal telefon, byl v pozici velkého ředitele, měl deset tisíc zaměstnanců, a zavolał asi předsedovi tělovýchovy Himmlovi do Prahy, a měl jistě velký vliv na to, že mi tělovýchova nakonec povolila plavbu kolem světa.

Martina: Já teď přemýšlím, jestli je to lehčí dnes, nebo to bylo lehčí tehdy. Protože vy popisujete, jak se říkalo, „zákon padajícího lejna“, takže se muselo vědět, kam zatlačit, komu říct. Ale povedly se vám

neuvěřitelné věci, zatímco dnes by to asi bylo jednodušší, ale musel byste najít neuvěřitelně movitého a otevřeného sponzora, který by to všechno prostě zaplatil.

Richard Konkolski: Můžu vám říct, že bych vystartoval další sólo závod kolem světa. Hned. Cítím se na to. Mám zkušenosti, všechno, mám sílu, ale musel bych mít nějaké předpoklady, že uspěji. Páč jsem v každém závodě, který jsem dělal, byl poslední v řadě, páč jsem neměl pořádné vybavení, neměl jsem finance. Prostě dělal jsem všechno možné, ale pořád to bylo málo. Takže pokud bych měl šance, abych měl pořádnou loď – na takové závody se staví loď – na jeden závod – čtyři roky. Je jiná doba, a to už chce novou loď, a v dnešní době to jsou milióny dolarů. A když se podívám na naše Česko, tak tady bych nenašel žádnou firmu, která by byla natolik bohatá, aby mi to mohla sponzorovat, to je bohužel skutečnost. Takže já jsem rád, že jsem to udělal tehdy, kdy jsem byl schopen si loď postavit. Já jsem začal ve sklepě, to jo, ale pak jsem stavěl zase brigádně v akci Z pro fabriku dva velké provozy, a proto mi fabrika, abych to mohl dělat po pracovní době a byl na místě, poskytla starou opuštěnou halu, kde jsem mohl Niké skládat.

Všechny příspěvky s Richard Konkolski

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.